

ZARAFSHON MINTAQASI

Joriy yilning 25-26-sentabr kunlari Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universitetida “Zarafshon mintaqasini kompleks innovatsion rivojlantirish: yutuqlar, muammolar va istiqbollar” mavzusidagi VII Xalqaro ilmiy-texnikaviy anjuman o‘tkazildi.

Davomi 2-betda

KOMBINAT VAKILLARI TAJRIBALARINI O'RTOQLASHDILAR

KUN TARTIBIDA-DOLZARB MASALA

D.KARIMOVA

■ Xalqaro konferensiya

ZARAFSHON MINTAQASI

xalqaro ilmiy-amaliy hamkorlik va innovatsiyalar chorrahasida

■ Oxiri. Boshlanishi 1-betda

Ayniqsa, anjumanda sun'iy intellekt va raqamlashtirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgani zamon talabi bilan hamohangdir. Zero, bugun sun'iy intellekt faqat axborot texnologiyalari sohasining emas, balki sanoat, energetika, transport, ta'lim va boshqa ko'plab tarmoqlarning ham rivojlanish omiliga aylanmoqda.

Anjumanning muhim jihatlaridan yana biri - xalqaro ilmiy-ta'limiy hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqishga qaratilgan uchrashuvlar bo'ldi. Xususan, Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti hamda Hindiston texnologiya instituti o'rtasida anglashuv memorandumini imzolash marosimi tashkil etildi. Shuningdek, Osimiy

nomidagi Tojikiston texnika universiteti bilan fan va ta'lim sohalaridagi hamkorlik istiqbollari muhokama qilindi. Gruziya texnika universiteti bilan esa ilmiy yo'nalishlarda hamkorlikni rivojlantirish masalalari yuzasidan fikr almashildi.

– Bugungi global ilm-fan taraqqiyoti sharoitida

xalqaro hamkorlik juda muhim sanaladi. Chunki zamonaviy ilmiy muammolarni samarali hal etish uchun turli mamlakatlar olimlari o'rtasida tajriba va bilim almashinuvi zarur. Bunday muloqotlar yangi ilmiy loyihalarni amalga oshirish, qo'shma tadqiqotlar olib borish va ilg'or texnologiyalarni ta'lim jarayoniga tatbiq etish imkonini beradi, – deydi Gruziya texnika universiteti professori Tornike Lipartiya.

Bunday muloqotlar Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universitetining xalqaro ilmiy aloqalarini kengaytirish, qo'shma tadqiqotlarni yo'lga qo'yish, professor-o'qituvchilar va tadqiqotchilar almashinuvinu rivojlantirish hamda yosh olimlar uchun yangi imkoniyatlar yaratishga xizmat qiladi.

Anjuman dasturi faqat ilmiy ma'ruzalar bilan cheklanib qolmadi. "Lab & Production Solutions" kompaniyasi tomonidan tog'-kon metallurgiya sanoati uchun zamonaviy analitik yechimlarga

bag'ishlangan maxsus seminar tashkil etildi. Unda laboratoriya va ishlab chiqarish jarayonlarida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish masalalariga e'tibor qaratildi. Ommaviy axborot vositalari vakillari uchun tashkil etilgan matbuot anjumani va brifingda forumning maqsad va vazifalari, ilmiy sessiyalardagi muhokama qilingan masalalar hamda hamkorlikning yangi yo'nalishlari haqida ma'lumot berildi.

Anjumanning ikkinchi kunida ishtirokchilar uchun tashkil etilgan texnik sayohat forumning muhim amaliy qismlaridan biriga aylandi. Xorijiy va mahalliy olimlar Navoiy kon-metallurgiya kombinatining dunyoga mashhur "Muruntov" oltin koniga tashrif buyurib, zamonaviy qazib olish texnologiyalari va ishlab chiqarish jarayonlari bilan yaqindan tanishdilar. Bu tashrif ilmiy konferensiya doirasidagi nazariy muhokamalarni real ishlab chiqarish jarayonlari bilan bog'lash imkonini berdi.

Zamonaviy ilm-fanning eng muhim vazifalaridan biri – ilmiy g'oyani amaliy natijaga aylantirishdir. VII Xalqaro ilmiy-texnikaviy anjuman yakunlari Zarafshon mintaqasining innovatsion taraqqiyoti uchun ilm-fan, ta'lim va ishlab chiqarish o'rtasidagi hamkorlik naqadar muhim ekanini yana bir bor ko'rsatdi. Eng muhimi, anjumanda bildirilgan g'oyalar, o'rnatilgan xalqaro aloqalar, imzolangan kelishuvlar va boshlangan ilmiy muloqotlar Zarafshon mintaqasining kelajakdagi texnologik taraqqiyotiga xizmat qiladigan yangi loyihalar uchun zamin yaratadi.

Azamat ZARIPOV,
Ozod MUSTAFOYEV.

■ Yangiliklar, xabarlar

KOMBINAT - NOMINATSIYA G'OLIBI

Toshkent shahridagi "CAEx" (Central Asian Expo Uzbekistan) majmuasida joriy yilning 22–25-sentabr kunlari an'anaviy "ICTWeek Uzbekistan 2026" axborot-kommunikatsiya texnologiyalari haftaligi bo'lib o'tdi.

O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi ko'magida IT-ta'lim assotsiatsiyasi va IT Park tomonidan tashkil etilgan ushbu nufuzli tadbirida "Navoiy kon-metallurgiya kombinati" AJ ajralib turdi va "Raqamli rivojlanishda eng yuqori natija ko'rsatgan sanoat korxonasi" nominatsiyasida g'olib deb topildi.

Sanoat gigantining raqamlashtirish, sun'iy intellekt texnologiyalarini ishlab chiqarishga

joriy etish hamda texnologik jarayonlarni avtomatlashtirish borasidagi yutuqlari xalqaro va mahalliy ekspertlar tomonidan yuqori baholandi.

Bu yilgi axborot-kommunikatsiya texnologiyalari haftaligi dunyoning 50 dan ortiq mamlakatidan kelgan soha ekspertlari, yirik investorlar hamda dunyoga mashhur Meta, Nvidia, Microsoft kabi texnologik korporatsiyalar va mahalliy Uzum ekotizimi vakillarini bir maydonda jamladi. Haftalik doirasida o'tkazilgan "ICT Expo" ko'rgazmasida axborot texnologiyalari, telekommunikatsiyalar va bulutli yechimlar sohasidagi eng so'nggi yutuqlar namoyish etildi. Shuningdek, "Future Intelligence Forum", "Enterprise Uzbekistan Summit" kabi yirik anjumanlarda raqamli kelajak istiqbollari muhokama qilindi. "Navoiy kon-metallurgiya kombinati" aksiyadorlik jamiyati erishgan ushbu e'tirof korxonaning mamlakat raqamli iqtisodiyotini rivojlantirishdagi yetakchi o'rmini yana bir bor isbotladi.

Mansur USANOV.

MA'NAVIY-MA'RIFIY TADBIR O'TKAZILDI

Navoiy kon-metallurgiya kombinati ishchi-xodimlariga Prezidentimiz Sh.Mirziyoyevning mamlakatimiz mustaqilligining 35 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqining mazmun-mohiyatini yetkazish, unda ilgari surilgan g'oya va tashabbuslarni targ'ib etishga bag'ishlangan o'quv-seminar o'tkazildi.

Video konferensaloqa orqali bo'lib o'tgan seminarda Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi, kombinat boshqarmasi rahbar-xodimlari, kasaba uyushmasi Kengashi vakillari va bo'linmalar ishchi-xodimlari ishtirok etishdi.

Tadbirida Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi

■ "Yoz - 2026"

MAS'ULIYATLI MAVSUM YAKUNLARI

Yoz bu – bolalikning eng beg'ubor, eng yorqin va unutilmas fasli. Har bir bola uchun yoz nafaqat dam olish, balki yangi do'stlar, yangi kashfiyotlar va yangi orzular sari ochilgan yo'ldir.

2026-yil yoz mavsumi ham "Navoiy kon-metallurgiya kombinati jamg'armasi" davlat muassasasi tasarrufidagi bolalar sog'lomlashtirish oromgohlarida aynan ana shunday mazmun va mohiyat bilan tashkil etildi. Bu maskanlar minglab bolalar hayotida unutilmas iz qoldirgan, quvonch va baxtga boy tarbiya va dam olish manzillariga aylandi.

Mazkur mavsum 2026-yil 6-iyundan start olib, davlat darajasida belgilangan vazifalar asosida, puxta reja va yuksak mas'uliyat bilan tashkil etildi. 11 ta oromgohda 4 mavsum davomida jami 12 ming 422 nafar bola sog'lomlashtirildi. Shundan 6 ta statsionar oromgohlarda 11 mingdan ortiq bola dam olgan bo'lsa, shahar ichidagi oromgohlar hamda mehnat va dam olish maskanlarida yuzlab bolalar maroqli hordiq chiqardilar.

Mavsum davomida eng ustuvor vazifa – bolalar xavfsizligi va salomatligini ta'minlash bo'ldi. Har bir oromgohda malakali tibbiyot xodimlari tunu kun navbatchilik qiladi, Tez tibbiy yordam mashinalari biriktirildi. Oziq-ovqat sifati va ichimlik suvi qat'iy nazoratga olindi. Eng muhimi, mas'uliyatli mavsumda yuqumli kasallik yoki favqulodda holat qayd etilmadi. Bu esa amalga oshirilgan ishlarning amaliy samarasi va tizimli yondashuv natijasidir.

"Pahlavon", "Bolajon", "Kelajak", «o'g'diyona», "Sarmish", "Zarafshon" kabi statsionar oromgohlar, "Bulbulcha", "Yulduz", "Tabassum" kunduzgi maskanlar hamda "Mash'al" va "Yoshiik" mehnat va dam olish oromgohlarida "Yoz – 2026" mavsumi mazmunli va rejalı tashkil etildi.

Bolalarning yozgi dam olish oromgohlarida ishlash uchun yuz nafardan ortiq pedagog va murabbiylar jalb etilib, bolalarning har tomonlama rivojlanishiga alohida e'tibor qaratildi. Ular sport bilan shug'ullandi, ijod qildi, yangi bilimlarni egalladi. "Shaxmat", "Kulolchilik", "Kompyuter savodxonligi", "Til o'rganamiz", "Kitobxonlar" kabi

to'garaklar bolalarning qiziqishini yanada oshirib, iqtidorini yuzaga chiqarishga xizmat qildi.

Oromgohlarda "Yosh qutqaruvchi", "Zakovat", "Quvnoq startlar", "Do'stlik haftaligi" kabi tadbirlar o'tkazilishi tufayli bolalarda jamoaviylik, vatanparvarlik va do'stlik tuyg'ulari mustahkamlandi. O'zbekiston Respublikasi mustaqilligining 35 yilligi esa "Yagona Vatan, yagona xalq bo'lib, yangi hayot va kelajak yaratamiz!" shiori ostida yuksak ruhda nishonlandi.

Joriy yilda muhim sana – "Bolajon" va "Sarmish" oromgohlarining 65 yilligi keng nishonlandi. Ushbu maskanlar o'zining boy tarixi, mustahkam an'analari bilan avlodlar xotirasida muhrlanib kelmoqda.

E'tiborlisi, Axborot xizmatlari tomonidan oromgohlardagi barcha jarayonlar doimiy ravishda yoritib borildi. Bolalarning dam olishi, sog'lomlashtirish tadbirlari, madaniy-ma'rifiy va sport dasturlari respublika hamda mahalliy ommaviy axborot vositalarida keng aks ettirildi, jarayonlar ochiq va shaffof tarzda jamoatchilikka yetkazildi. Shuningdek, rasmiy ijtimoiy tarmoqlar, turli platformalar hamda oromgohlarning ichki kanallari orqali tezkor va tizimli axborot almashinuvi yo'lga qo'yildi.

2026-yilning 11-sentabr kuni Navoiy shahridagi "Farhod" madaniyat saroyida "NKMK" AJ, NKMK xodimlari kasaba uyushmasi Kengashi hamda "NKMK jamg'armasi" DM hamkorligida yozgi mavsum yakunlariga bag'ishlangan anjuman bo'lib o'tdi. Unda mavsum yakunlari sarhisob qilinib, eng namunalı oromgohlar aniqlandi.

Ko'rik-tanlov natijalariga ko'ra, Navbahor tumani Sarmishsoy darasida joylashgan "Sarmish" oromgohi faxrli 1-o'rinni qo'lga kiritdi. Samarqand viloyati Paxtachi tumanida joylashgan "Bolajon" oromgohi 2-o'rinni sazovora bo'ldi. Olis Bo'stonliqdagi, Chorvoq suv havzasi bo'yida joylashgan "Pahlavon" oromgohi esa 3-o'rinni egalladi.

Tadbir davomida eng faol oromgohlar va tashkilotchilar munosib taqdirlandi. Ko'rgazmalar tashkil etilib, bolalarning ijodiy ishlari namoyish etildi. Bu esa oromgohlar nafaqat dam olish, balki ijod va iste'dod maktabiga aylanganini yana bir bor tasdiqladi.

"Yoz – 2026" mavsumi bu shunchaki bir davr emas. Bu minglab bolalar qalbida porlagan quvonch, ularning xotirasida muhrlangan eng yorqin lahzalar, kelajak sari ishonchni mustahkamlagan bebaho hayot maktabidir.

Mazkur ezgu ishlarni amalga oshirishda "Navoiy kon-metallurgiya kombinati" aksiyadorlik jamiyati, "Navoiyuran" davlat korxonasi, NKMK xodimlari kasaba uyushmasi Kengashining doimiy qo'llab-quvvatlashi va amaliy ko'magi katta bo'ldi. Mavsum davomida fidoyilik ko'rsatgan barcha tashkilotchilar, pedagoglar, tibbiyot xodimlari va oromgohlar barcha xodimlarining xizmatlari e'tirofga munosibdir.

Sanjar QURBONOV.

■ Davlat mukofoti sovrindorlari

– Taqdirlanganim haqidagi xabarni karyerdagi ratsiya orqali eshitdim. O'sha paytda ekskavator kabinasida edim...

Shavkat Tohirovning oddiylikka yo'g'rilgan bu so'zlari zamirida uning o'ttiz yillik zahmatli mehnati, kasbiga sadoqati, o'z ishiga cheksiz mas'uliyatining e'tirofi mujassam. Mustaqilligimizning 35 yilligi arafasida davlatimiz rahbari farmoniga ko'ra Shimoliy kon boshqarmasi ekskavator mashinistining "Mehnat shuhrati" ordeni bilan taqdirlanganligi haqidagi xabar hamkasblari orasida, ish joyida eshitilgani ham bejiz emas. Uning deyarli butun mehnat faoliyati va yutuqlari qadrdon korxonasi bilan chambarchas bog'liq.

Shavkat Tohirov ishlaydigan "Dovg'iztov" konida mehnat rejimi vaxta asosida tashkil etilgan. Bir vaxta yetti kun davom etadi. Shu bois hayotida ish joyida eshitilgan xushxabarlar talaygina. To'ng'ich o'g'li Sharofjonning oliygohga o'qishga kirganini ham rahbarlari unga ratsiya orqali bildirishgan edi. Ammo bu galgi xabarning ahamiyati tamomila boshqacha.

HALOL MEHNAT E'TIROFI

Davlat mukofoti! Bu so'z Shavkat akani behad hayajonlantirdi va ko'z o'ngida bir zumda butun mehnat yo'lini gavdalantirdi. U ilk bor ekskavator kabinasida o'tirgancha yoshlik yillarini esladi. Mustaqillik yillarining dastlabki davrida maktab bitiruvchisi bo'lgan Shavkat sindfoshlari bilan oliygohga kirish uchun hujjat topshirgan, o'sha paytda yangi joriy etilgan test sinovlari haqidagi gap-so'zlar hamma joyda muhokama qilingandi. Biroq u institutga kirish uchun yetarli ball to'play olmadi.

Shunda u hayot yo'lini boshqacha belgiladi. Qiziqishi va intilishiga qarab, 2-sonli G'ijduvon kasb-hunar texnika maktabida tahsil olib, haydovchilik guvohnomasiga ega bo'ldi. Kasb tanlashida otasining o'g'tlari muhim o'rın tutdi. "Texnikaning piri bo'ladi. Mendan meros qilib olayotgan bu kasbning issig'iga ham, sovug'iga ham sabr qilasan", degan edi otasi Botir aka.

O'sha kuni oilada buxoroliklarga xos "qo'l olish" marosimi o'tkazildi. Shogird farzandi otasiga to'n kiydirdi. Botir aka esa o'g'liga mashinani sozlashda kerak bo'ladigan asbob-uskunalarni sovg'a qildi.

Bu shunchaki oddiy marosim emas, otadan o'g'liga kasb, mehnat va hayot falsafasini meros qilib topshirilishi edi.

G'ijduvon tumanidagi Rostgo'y qishlog'ida uzoq yillar haydovchilik qilib, halol mehnati bilan ro'zg'or tebratgan Botir akaning farzandi Shavkat padaribuzrukvoriga munosib shogird bo'lishni hayot qoidasiga aylantirdi.

Shavkat Tohirovning mehnat daftarchasidagi so'nggi o'ttiz yillik faoliyatini aks ettirgan qaydlar Shimoliy kon boshqarmasi bilan bog'liq. U dastlab ekskavator mashinistiga shogird, keyin yordamchi

bo'lib ishladi. Texnikaning murakkab sir-asrorlarini tajribali ustozlardan o'rganib, kasbining mohir mutaxassisiga aylandi.

Yillar bir-birini quvib o'taverdi. Kimlardir ish hajmi oshib, mehnat haqi ko'ngildagidek bo'lmagan paytlarda ishini tashlab ketdi. Shavkat aka otasining nasihatini doimo yodda tutdi. Halol mehnat orqasidan ro'zg'or tebratayotganiga shukr qildi. U kasbi uning qadriini oshirishini anglab yetdi.

Darhaqiqat, bugun konchilik sohasini zamonaviy texnika va texnologiyalarsiz tasavvur etish qiyin. Kon-metallurgiya sanoati korxonalarini modernizatsiya qilish, ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, zamonaviy texnologiyalar oshirishga qaratilgan islohotlar sohada mehnat qilayotgan insonlar faoliyatida ham namoyon bo'lmoqda.

–2002-yildan buyon "Dovg'iztov" konida ekskavator mashinisti bo'lib ishlayapman. Keyingi yillarda korxonamizda amalga oshirilayotgan yirik investitsion loyihalar tufayli biz boshqarayotgan texnikalar ham zamonaviylashtirib, ish sur'ati oshmoqda. Bundan o'n yil ilgari ma'n'an eskirgan, kovushining sig'imi 5 kubometrik ekskavatorida ishlardim. Bugun konimiz eng so'nggi rusumdagi texnika va uskunalar bilan ta'minlangan. Hozir kovshi 15 kubometr bo'lgan gidravlik ekskavatorni boshqaryapman. Ish sur'ati ham shunga yarasha oshgan. Bir smenada 4-5 ming kubometr tog' ma'danini avtoag'dargichlarga yuklab beraman. Bu, yuksak mukofot faqat birgina menga emas, jamoadoshlarimga ham berilgan e'tibordir. Ularning har biri o'z ishiga siddiqdildan yondashadigan yuqori salohiyatli mutaxassislar. Oramizda tajribali ekskavator mashinistlari, burg'ilash uskunalari mashinistlari, navbatchi chilangarlar, elektr chilangarlar, kon ishchilari bor. Har birining mehnati qadrlı, – deydi Shavkat Tohirov.

Har kuni Shavkat Tohirov singari minglab ishchi-xodimlar, muhandis va mutaxassislar "NKMK" yozuvi tushirilgan ish kiyimida qadrdon korxonasi sari yo'l oladi. Ular uchun bu joy halol va fidokorona mehnat bilan umri o'tayotgan, farzandlarini voyaga yetkazayotgan, orzu-maqсадlarini ro'yobga chiqarayotgan muqaddas manzildir.

Bugun Shavkat Tohirovning ko'skida porlayotgan "Mehnat shuhrati" ordeni o'ttiz yillik halol mehnatning, ota o'g'itining, ustoz sabog'ining va yurt taraqqiyotiga qo'shilgan munosib hissaning ramzidir.

Laylo KARIMOVA.

■ Press-tur

MAHALLIYLASHTIRISH – BOSH YO'NALISH

Joriy yilning 24-sentabr kuni ommaviy axborot vositalari vakillari va jurnalistlar uchun Navoiy mashinasozlik zavodiga press-tur tashkil etildi.

Tadbirdan ko'zlangan asosiy maqsad MahalliyLashtirish dasturi doirasida import o'rni bosuvchi mahsulotlar ishlab chiqarish bo'yicha amalga oshirilayotgan ishlar bilan yaqindan tanishishdan iborat bo'ldi.

Press-tur davomida ishtirokchilar Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti bilan hamkorlikda tashkil etilgan Ishlab chiqarishni mahalliyLashtirish va innovatsion rivojlantirish markazi hamda yirik sexlar faoliyatini ko'zdan kechirdilar. Jurnalistlar korxonaning ishlab chiqarish quvvatlari va bu yerda fidokorona mehnat qilayotgan 3,5 ming nafardan ortiq ishchi-xodimlarning ish jarayonlarini bevosita kuzatib, ular bilan suhbatlashdilar.

Bugungi kunda zavod Navoiy kon-metallurgiya kombinatining gidrometallurgiya zavodlari uchun zamonaviy sharli tegirmonlar, nasoslar, konveyyer qurilmalari va boshqa nostandart uskunalar ishlab chiqaruvchi yetakchi korxona hisoblanadi. Korxonada MahalliyLashtirish dasturi doirasida 2025-yilda 1,1 trln so'mlikdan ortiq mahsulot tayyorlangan bo'lsa, 2026-yilda 123 ta loyiha boshqarilgan ishlab chiqarish hajmini 1,8 trln so'mdan oshirish rejalashtirilgan.

So'nggi yillardagi modernizatsiyalash natijasida Mexanika-yig'uv sexida og'irligi 980 tonnagacha bo'lgan tegirmonlarni ishlab chiqarish, Quymachilik sexida yangi 25 tonnalik pechning foydalanishga topshirilishi tufayli metall eritish quvvatini 35 ming tonnagacha yetkazish imkoni yaratildi. Shuningdek, joriy yilda Germaniyaning "Kapp Niles" kompaniyasidan olib kelingan "ZP-24" rusumli zamonaviy dastgoh kon, shaxta va karyer mashinalarining tishli g'ildiraklariga yuqori aniqlikda ishlov berish va mahsulotning xizmat muddatini uzaytirish imkonini bermogda. Kombinatsion ehtiyojlari ortib borayotgani sababli, yil yakuniga qadar yirik hajmli dastgohlarga ishlov berishning yangi uchastkasi ham ishga tushirilishi mo'ljallangan.

M.PARDAYEV.

■ 1-oktabr - O'qituvchi va murabbiylar kuni

FIDOKORLIK VA INSONIY QADR

5 YILLIK STROPALCHI

Inson umrining mazmuni halol peshona teri, kasbga sadoqati va shogirdlarining ehtiromida bo'lsa kerak. 2-sonli gidrometallurgiya zavodida ana shunday mehnat fidoyilaridan biri, 45 yildan buyon o'z kasbiga sadoqat bilan xizmat qilib kelayotgan Turob Amonovich Mustafoyev faoliyat yuritadi.

Taqdir Turob akani Navbahor tumanidan Zarafshon bag'riga yetaklab keldi. 1981 yilning oltin kuz kunlari edi... Kelajakka intilish, navqironlik jo'sh urgan bir paytda, to'rt nafar qadrdon sinfdoshlari bilan birga Zarafshon shahridagi kasb-hunar bilim yurtiga o'qishga kirdi.

Bilim yurtini muvaffaqiyatli tamomlagach, 2-sonli GMZ ostonasiga ilk qadamini qo'ydi. Dastlab maydalash sexida nasos qurilmalari mashinisti bo'lib ish boshlab, ko'p o'tmay mas'uliyatli va xavfli yo'nalishlardan biri — stropalchilik kasbini egalladi. Qariyb 45 yildirki, og'ir va murakkab yuklarni xavfsiz harakatlantirish, ishlab chiqarishni bir maromda ushlab turishdek vazifani bajarib kelmoqda. Shu davrda Turob aka nafaqat tajribali mutaxassis, balki yoshlarning jonkuyar ustoziga aylandi. Bugungi kunda uning

150 nafardan ortiq shogirdlari kombinatning turli bo'linmalarida mehnat qilishmoqda.

— "Ishga kelgan har bir yosh yigitga o'z farzandimday qaraganman. Kasb sirlarini o'rgatishdan erinmaslik, ularga turtki berish — ustozlikning eng birinchi sharti", — deydi Turob aka.

Bugun sohada o'z o'rnini topgan, jamoada hurmatga ega Akbar Ro'ziyev va Baxtiyor Sa'dullayev kabi shogirdlarini alohida ilqlik va faxr bilan tilga oladi. Ularning yutuqlari — ustozning tunlari chekadigan zahmatining, beminnat o'g'itlarining mevasidir.

Turob akaning oilaviy baxti ham shu korxona, shu soha bilan chambarchas bog'liq. Qahramonimiz 2 nafar qiz va bir o'g'ilning suyuqli otasi, 4 nafar nabiraning mehribon bobosi. Ustozning mehnatga va kasbga bo'lgan muhabbati farzandlariga ham ko'chdi. Qizi Mustafayeva Dilnoza ota izidan borib, zavod Markaziy laboratoriyasida faoliyat ko'rsatmoqda. O'g'li esa "Muruntov" konida mas'uliyatli vazifani bajarib kelmoqda.

Kamsuqum va samimiy Turob aka bilan suhbatimiz davomida bu insonning taqdiridan rizolik, shukronalik hissini tuydik, u kishining

so'zlariga qaraganda, haqiqiy ustozlik mukofoti — bu faqat ko'krakka taqiladigan nishon yoki yorliq emas. Haqiqiy mukofot — bu yuzdan ortiq shogirdlarning samimiy ehtiromi, jamoaning hurmati va farzandlarining halol luqma bilan erishgan yutuqlaridir!

MA'DAN TAYYORLASH

SEXINING TAYANCHI

Zavodda ustozlik an'analari va boy tajriba maktabini munosib davom ettirib kelayotgan yana bir fidoyi inson — Sayfi Xaitovich Djumayevdir.

Hayotni mehnat bilan o'tgan yillarga va to'plangan boy tajribaga qarab baholashadi. 40 yillik umumiy ish tajribasiga ega Sayfi Djumayevning hayot yo'liga nazar tashlasangiz, ko'z oldingizda kasbga fidoyi va yoshlarga kasb sirlarini o'rgatib kelayotgan haqiqiy ustoz timsoli gavdalanadi.

Asli qadim Buxoro shahrida, oddiy ishchi oilasida tug'ilgan Sayfi aka yoshligidanog halol mehnat, metallurgiya sohasi va sportni hayotining ajralmas qismiga aylantirdi. Turli sohalaradagi ilk ish faoliyati va harbiy xizmatdagi yillar bo'lajak ustozni hayot mashhaqqatlarida toblab, unda

mustahkam iroda va mas'uliyatni shakllantirdi. 1984 yilda Zarafshon shahriga — 2-sonli gidrometallurgiya zavodining Ma'danni tayyorlash sexida bunkerlovchi sifatida ish boshlagan yosh mutaxassis, keyinchalik konveyyer mashinisti, maydalovchi va 2007 yildan buyon esa mazkur sex texnologlar xizmatining smena brigadiri sifatida tajribali ustozga aylandi.

Hech bir zafar va mahorat o'z-o'zidan kelmaydi.

— "Zavodga kelgan ilk kunlarimda menga Ilhom Xatamov va smena brigadiri Ibat Kagazbayevlar ustozlik qilishgan. Asosiy texnologik qurilmalarning ishlash sirlarini chin ko'ngildan o'rgatishgani uchun ulardan bir umr minnatdorman", — deydi Sayfi aka.

O'z vaqtda ustozlardan beminnat saboq olgan Sayfi akaning o'zi ham yillar davomida haqiqiy murabbiylik maktabini yaratdi. Zavoddagi 40 yillik faoliyati davomida u 150 nafargacha shogirdlarni tarbiyalab, ishlab chiqarish maydoniga safarbar qildi. Bugungi kunda uning shogirdlari zavod va kombinatimizning mas'uliyatli nuqtalarida muvaffaqiyatli mehnat qilishmoqda. Ular qatorida turli rahbarlik lavozimlarida ishlayotgan Jamshid Nishonov, Boburjon Ro'ziyev, Abbosjon Rashidov kabi shogirdlarini alohida tilga olish joiz.

Tajriba va mahorat tufayli Sayfi Djumayev korxonaning eng mas'uliyatli va murakkab loyihalarini amalga oshirishda ishtirok etdi. Korxonada 309, 310, 311-sonli konveyyerlarni qayta qurish va 3-sonli zanjir konveyyerlarini ishga tushirishda uning katta hisssasi bor.

Sayfi akaning kundalik hayotdagi bosh shiori oddiy va teran: "Mehnatning tagi — rohat". Ana shu aqidaga amal qilgan qahramonimiz turmush o'rtog'i bilan 3 nafar farzandni voyaga yetkazib, nabiralar qurshovida baxtli umr kechirmoqda.

SHARAFLI MEHNAT MAKTABI

2-sonli gidrometallurgiya zavodi — mamlakat iqtisodiyotining qudratli tayanchi bo'lish barobarida yuqorida tilga olganimiz - o'z kasbiga mehr qo'yg'an, qahmatli mehnati bilan jamoatchilik hurmatini qozongan ko'plab fidoyi ustozlar mehnat qilayotgan ulkan korxona hamdir. Hikmatilla Shakirov ana shunday tabarruk insonlardan biridir.

Hikmatilla akaning Zarafshon bag'riga kelishi va taqdirini metallurgiya sohasi bilan bog'lashi mazmunli bir tarixdir. 1983-yilda akalarining "Zarafshonda bepoyon oltin konlari bor" degan

sururli so'zlari orzumand yigitni—G'ijduvondan Zarafshonga yetaklab keldi.

Shahardagi kasb-hunar bilim yurtiga apparatchi mutaxassislgi bo'yicha o'qishga kirib, uni muvaffaqiyatli tamomladi va zavodning Quylultrish sexiga apparatchi bo'lib ishga joylashdi. 1987-yildan esa shu sexda reagentlarni dozalovchi kasbida faoliyat yuritita boshladi.

Hikmatilla aka ilk mehnat qadamlarini xotirlar ekan, O'zbekiston Qahramoni Farhod Soyibov nomini alohida faxr va ehtirom bilan tilga oladi. Shuningdek, Qamariddin Ablazimov, Petr Beyts va Raisa Mixaylova kabi o'z kasbining fidoyilaridan olgan beminnat saboqlarini hanuzgacha to'iqinlanib eslaydi.

Ustozlar ishonchini oqlagan Hikmatilla Shakirov o'zi ham yillar davomida mahorat maktabini yaratdi. 150 nafardan ortiq shogirdlarga kasb sir-asrorlarini urgatdi. Zavodda turli darajadagi mas'uliyatli rahbarlik lavozimlarida faoliyat yuritayotgan O'ktam Eshmatov, Luqmon Xasanov va Yorqin Rapiyevlar Hikmatilla akaning shogirdlari hisoblanishadi.

H.Shakirovning yosh kadrlarga beradigan maslahati oddiy, ammo hayotiydir: "Hech qachon rahbarlarning topshirig'ini kutib o'tirmaslik, hamisha shaxsiy tashabbus ko'rsatish lozim. Har bir topshiriqni esa halol-pokiza va ortig'i bilan bajarish — kasbga sadoqatning belgisidir".

Halol va fidokorona mehnat hech qachon e'tiborsiz qolmaydi. Ko'p yillik zahmati va ishlab chiqarishga qo'shgan bebaho hisssasi uchun Hikmatilla Shakirov 2023-yilda III-darajali «Konchilik shuhrati» ko'krak nishoni bilan taqdirlandi. Uning mehnat javonida ko'plab faxriy yorliqlar, tashakkurnoma va esdalik sovg'alari mujassam.

Hikmatilla akaning turmush o'rtog'i shahar Tez tibbiy yordam punktida insonlar salomatligini himoya qilib kelapti. To'ng'ich qizi bank sohasida muvaffaqiyatli faoliyat yuritmoqda. O'rancha qizi — Madina Fayzullayeva mamlakatimizga mashhur Jasmin taxallusi ostida ijod qilayotgan xonandadir. O'g'li esa tadbirkorlik sohasida o'z o'rnini topgan.

Turob Mustafoyev, Sayfi Djumayev, Hikmatilla Shakirov kabi fidoyi insonlar zavodimiz, qolaversa, butun kombinatimizning haqiqiy boyligidir!

Sitora RAHIMOVA,
2-gidrometallurgiya zavodi
muhandisi

■ Ocherk

YER QA'RIGA BITILGAN TAQDIR yoki Quvkalladan boshlangan hayot yo'li

Tog'-kon sanoati shunday olamki, u yerda temir iroda, yer ostining injiq qonuniyatlarini anglay oladigan teran aql, yuksak mas'uliyat talab etiladi. Janubiy kon boshqarmasi konchilik bo'limi boshlig'i o'rinbosari Akmal Jamonkulovning hayot va mehnat yo'li ko'pchilikka, ayniqsa, sohaga kirib kelayotgan yoshlarga chinakam ibrat maktabidir.

KIYIKO'YNAR FARZANDI

Olis 1970-yilning 27-sentabr tongi... Qo'shrabotning viqorli tog'lari bag'ridagi Kiyiko'ynar kengliklari ustida hali tun pardasi to'liq ko'tarilmagan, borliq shirin uyqu og'ushida mudrab yotgan palla edi. Kuzning ilk salqin shabadası tog' cho'qqilaridan pastga esib, qishloq chetidagi daraxtlar bargini mayin shitirlatar, zamin kuzgi sokinlik bag'rida nafas olayotgandi. Mana shu salqin va tiniq kuz tongini yorituvchi ilk quyosh nurlari ufqda bo'y ko'rsata boshlagan soatlarda, qishloqdagi xonadonlardan birida yangi tug'ilgan chaqaloqning yig'i ovozi yangradi. Bu, kelgusida taqdiriga ushbu mag'rur tog'lar bag'riga, yer qa'riney yashirin xazinalarini axtarish va uni qazib olish bitilgan bo'lajak konchining ovozi edi. Ziyadullo Jamonkulov xonadonida kelajakda Zarmitanning haqiqiy oltin xazinalarini yurt ravnaqi yo'lida qazib oladigan, ko'plab shogirdlarga yo'l ko'rsatuvchi Akmal ismli chaqaloq dunyoga kelgan edi. Asl tog'lik farzandi bo'lmish ushbu go'dak kun kelib o'z xarakteridagi matonat va zaymlik bilan aynan o'zi tug'ilgan yurt iqtisodining oltin po'ydevorini yaratishidek sharaflı vazifaga umrini baxsh etdi.

2026-yil Akmal Jamonkulovning konchilik sohasidagi umumiy ish tajribasiga roppa-rosa 31-yil to'ldi. O'ttiz bir yillik vaqt davomida u sohaning pastki bo'g'inlaridan boshlab, "G'ujumsoy" koni boshlig'i, Janubiy kon boshqarmasi bosh muhandisi hamda direktori vazifasini bajaruvchi kabi lavozimlarda ishlab, har bir jarayonni bevosita amaliyotda boshdan kechirdi. Bu yillar tinimsiz izlanish, yer osti lahimlarida toblanish va sohaning haqiqiy "professori" darajasiga ko'tarilish yillari bo'ldi.

ZAHMATLI MEHNAT MEVALARI

Akmal Jamonkulov rahbarligida Janubiy kon boshqarmasining konchilik bo'limi tomonidan yangi innovatsion texnologiyalar ishlab chiqarishga faol joriy etilmoqda. Natijada, ruda qazib olish hajmlarida barqarorlik va ish jarayonida texnika xavfsizligi ta'minlanmoqda. U inson qadrini, shogirdlar iste'dodini kashf etuvchi g'amxo'r ustoz hamdir.

Chormitan qa'ridan baraka undirib, yurt xazinasini boyitayotgan, shu bilan birga konchilik sohasining mashhaqqatli yo'llarida yuzlab yoshlarga to'g'ri yo'l ko'rsatib kelayotgan Akmal Jamonkulovning soha rivojiga qo'shgan ulkan hisssasi va fidokorona mehnati davlatimiz hamda kombinat rahbariyati tomonidan munosib taqdirlanib kelinmoqda. Uning ko'ksini bezab turgan mukofotlar - "Shuhrat" medali, Navoiy kon-metallurgiya kombinatining III - II darajali "Konchilik shuhrati" ko'krak nishonlari, O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston mustaqilligiga 25-yil" hamda "O'zbekiston Konstitutsiyasiga 25 yil" esdalik nishonlari mashhaqqatli mehnatning e'tirofidir. Bu mukofotlar zamidra hech qachon tong otmaydigan "Zarmitan" va "G'ujumsoy" konlarida tunlarni kunlarga ulab qilingan mehnat va yurt xazinasini boyitishga bo'lgan cheksiz sadoqat yotibdi.

- Akmal aka bilan ishlash ham mas'uliyatli, ham maroqli, - deydi "G'ujumsoy" koni boshlig'i Marat Nuraliyev. - U kishi konchilik ishini ipidan ignasigacha mukammal biladigan mutaxassis. Eng murakkab, zudlik bilan qaror qabul qilish kerak bo'lgan vaziyatlarda ham bosiqlikni yo'qotmay, eng to'g'ri yo'lni ko'rsata oladi. Biz uchun u kishi nafaqat ustoz, har qanday masalada maslahat so'rab boradigan suyanchimizdir.

SHOGIRDLAR ARDOG'IDAGI USTOZ

Akmal Jamonkulov rahbar sifatida talabchan bo'lsa,

murabbiy sifatida mehribon va e'tiborli. U o'z faoliyati davomida an'anaviy "ustoz-shogird" maktabini yuqori bosqichga olib chiqdi. Uning maktabini o'tagan, bugungi kunda kombinatning turli bo'g'inlarida muvaffaqiyatli mehnat qilayotgan o'nlab shogirdlaridan biri — Abdurazzoq Xudayarov ustozı haqida to'iqinlanib shunday deydi:

- "Zarmitan" koniga ilk bor tushganimda yer ostining vahimasi meni biroz cho'chitgan edi. O'shanda Akmal aka "Qo'rqma, "Zarmitan" (konni nazarda tutayapti) ham o'ziga ishongan insonga bo'yin egadi, asbob-uskuna va texnikani aql bilan boshqarishni o'rgansang, kon sening uyingga aylanadi", deb dalda bergandilar. U kishi bizga xatolarimizni koyimay, balki ularni qanday tuzatishni erinmasdan tushuntiradigan chinakam murabbiy bo'ldi. Biz shogirdlarning bugungi yutuqlarida ustozimizning hisssasi beqiyos - deydi o'sha davrlarni eslab Janubiy kon boshqarmasi konchilik bo'limi bo'lim boshlig'i Abdurazzoq Xudayarov.

Abdurazzoq Xudayarov kabi yosh mutaxassislar ustozdan nafaqat burg'ilash va ruda qazish sirlarini, balki insoniylik, jamoa bilan tillashish va kamtarlik fazilatlarini ham o'rganishmoqda.

HAYOTNING ENG GO'ZAL MAZMUNI

Qahramonimizning ishdagi muvaffaqiyatlari zamirida uni uyda intizorlik va cheksiz mehr bilan kutuvchi fayzli oilasi, mustahkam suyanchi turadi. Akmal aka umr yo'ldoshi Gulsanam opa bilan birgalikda xonadonlarini quvonchga to'ldirib, uch nafar qiz va bir o'g'lini o'qimishli qilib, el-yurt koriga yaraydigan, odob-axloqli farzandlar etib voyaga yetkazishdi. Konchilik sohasidagi mashhaqqatli va mas'uliyatli yumushlardan so'ng uyga qaytgan ota farzandlarining kamolini, ularning yutuqlarini ko'rib, bor charchoqlarini unutadi.

Ushbu qutlug' xonadonda yana bir olam-olam quvonch vojib bo'lgan: Akmal aka va uning turmush o'rtog'i besh nafar shiringina nabiraning sevimli bobo va buvisidir. Nabiralarning jarangdor kulgisi, "bobojon" deb bo'yinga osilishlari tajribali konchiga yangi kuch, yangi ilhom va hayotga cheksiz muhabbat bag'ishlaydi. Ishdagi fidoiylik uydagi mana shunday tinchlik, mehr va fayz bilan uyg'unlashib, Akmal aka Jamonkulov hayotining eng go'zal mazmuniga aylangan. Bu esa, taqdiriga konchilik bitilgan Quvkallalik qahramonimizning hayot yo'li.

Mansur HUSANOV.

■ E'tirof

MALAKALI KADRLAR TAYYORLASH – SHARAFLI ISH

Navoiy kon-metallurgiya kombinatining bundan o'ttiz olti yil ilgari tashkil etilgan O'quv markazi bugungi kunda kasbiy bilimlarni egallash va malaka oshirishni takomillashtirishning noyob tizimini yaratish yo'lida izchil izlanishlar olib borayotgan ta'lim maskanidir. O'quv markazi faoliyatining boshlanishi bejizga emas. Yirik sanoat korxonalari qoshida yangi ishga qabul qilinganlar kasblarini egallashlari, ishchi-xodimlar esa o'zlarining kasb mahoratlarini oshirishlari yoki yondosh kasblarni o'zlashtirishlari uchun imkon beradigan O'quv kombinatlariga ehtiyoj tug'ilgandi.

Erkin iqtisodiyot davriga kelib ko'pgina korxonalar xarajatlarni kamaytirish maqsadida o'quv kurslari faoliyatini to'xtatib, zarur mutaxassislarni mehnat bozoridan topishni afzal ko'rdilar. Navoiy kon-metallurgiya kombinati esa viloyat markazida konchilikka ixtisoslashgan oliy o'quv yurti va sohaga oid kasb-hunar kolleji bo'lishiga qaramay, o'zining ishchi-kadrlar tayyorlash ta'lim dargohini ham saqlab qoldi. O'quv markazi o'tgan davrda tobora takomillasha borib, hozirgi kunda zamonaviy jihozlar va o'quv axborot texnologiyalari bilan ta'minlangan ta'lim maskaniga aylandi. O'quv markazining asosiy maqsadi tegishli darajadagi va yo'nalishdagi malakali mutaxassislarni tayyorlashdan iborat. Bu yerda o'quv jarayonlari yangi kasblarni o'zlashtirish, yondosh kasblarni egallash va malaka oshirish yo'nalishlarida olib boriladi. Kompyuter vositalari va telekommunikatsiya tarmoqlarini rivojlantirish bilan bog'liq yangi axborot texnologiyalarining paydo bo'lishi O'quv markazida yangi axborot-ta'lim tizimini rivojlantirish va takomillashtirish uchun asos sifatida kasbiy ta'limning zamonaviy usullarini yaratishga imkon berayapti.

Mashg'ulotlar olib boriladigan o'quv xonalariga videokuzatuv vositalari o'rnatilgan bo'lib, dars jarayonlari markaz

rahbari tomonidan nazorat qilib boriladi. Har bir mavzu videoroliklardan foydalangan holda o'tkaziladi. O'quv dasturi bo'yicha tinglovchilar 400 dan ortiq yo'nalish bo'yicha o'qitiladi. Yil davomida O'quv markazida 307 nafar kishi qayta tayyorlanadi, 364 nafar turli kasb egalari ikkinchi turdosh kasblarga o'qitiladi, 750 nafar xodim, 55 nafar rahbar va mutaxassisning malakasi oshiriladi.

O'quv markazi ishlab chiqarish ta'limi ustasi Ma'ruf Rahmonov o'z ishining yetuk mutaxassisi sifatida hamkasblariga namuna bo'lmoqda. Ma'ruf Tursunovichning markazimizda faoliyat ko'rsatayotganiga o'n yildan oshgan bo'lsa, shu davrda u yuzlab yoshlarga kasb sirlarini o'rgatib, ustozlik qildi. M.Rahmonov fidokorona mehnati evaziga ikkinchi va uchinchi darajali "Konchilik shuhrati" ko'krak nishonlari hamda "NKMK faxriysi" degan nomga sazovor bo'lgan. Katta usta Shuhrat Kasimov, ishlab chiqarish ta'limi ustalari G'iyos Jo'rayev, Rustam Islomov, Ma'ruf Toshpo'latovlar ham kombinat bo'linmalari uchun malakali kadrlar tayyorlashga munosib hissa qo'shmoqdalar.

Nozimaxon NOSIROVA,
"NKMK" AJ O'quv markazi ishlab
chiqarish ta'limi ustasi.

БЕЗОПАСНОСТЬ НАЧИНАЕТСЯ С ОТВЕТСТВЕННОСТИ

На современном производстве безопасность всё меньше зависит только от инструкций и всё больше — от того, как устроена сама система предупреждения рисков. Видеонаблюдение, цифровой контроль, интеллектуальные камеры, системы позиционирования и тренажёры уже становятся частью повседневной работы на предприятиях Навоийского горно-металлургического комбината. Но даже самые современные технологии не могут полностью заменить внимательность и ответственность человека.

Именно поэтому вопросы охраны труда и техники безопасности остаются в постоянном поле внимания руководства НГМК и Совета профсоюза. На рабочих встречах с участием руководителей, профсоюзных работников и специалистов по ТБ обсуждаются причины нарушений, конкретные производственные ситуации и возможности совершенствования системы безопасности.

Главный инженер НГМК А.Равшанов считает, что сегодня важно переходить от реагирования на происшествия к их предупреждению.

— Наша задача — не просто установить оборудование, провести инструктаж и поставить контрольную отметку, — отмечает он. — Важно понимать, почему человек оказался в опасной ситуации и что мы можем сделать, чтобы этого не произошло. Если технологию можно использовать для того, чтобы заранее увидеть риск и предупредить работника, мы должны этой возможностью пользоваться. Но при этом никакая камера или цифровая система не заменит осознанного отношения самого человека к безопасности.

За последние годы система управления охраной труда на комбинате заметно изменилась. Службы ОТиТБ подразделений были объединены в единый Департамент. Параллельно расширяется применение цифровых инструментов: ведётся видеонаблюдение, данные поступают в единую базу, в цехах и на карьерах используются интеллектуальные камеры с видеоналитикой. На карьерной технике, конвейерах и другом оборудовании устанавливаются световые сигналы, повышающие заметность техники в ночное время.

Развивается и подготовка специалистов. Многие специалисты по ТБ НГМК получают профильное образование заочно за счёт комбината, что позволяет укреплять кадровую базу и осваивать современные методы оценки рисков. Работники перед выполнением заданий проходят инструктажи, а знания требований безопасности регулярно подтверждаются в ходе аттестации.

Однако техническое переоснащение не отменяет проблему человеческого фактора. Несчастные случаи всё ещё происходят, и каждый такой случай заставляет вновь искать ответ на вопрос: что стало причиной происшествия, и где система профилактики дала сбой?

Опытный работник может переоценить собственные навыки, молодой специалист — стремиться выполнить задание быстрее. Поэтому при расследовании важно устанавливать не только непосредственную причину происшествия, но и всё, что ей предшествовало: насколько эффективным был контроль, правильно ли была организована работа, исправно ли оборудование, созданы ли необходимые условия.

В этой работе важную роль играет и Совет профсоюза. Его представители участвуют в обсуждении вопросов охраны труда и взаимодействуют с трудовыми коллективами.

Председатель Совета профсоюза НГМК И.Рахматов обращает внимание на необходимость обратной связи с работниками:

— Иногда со стороны кажется, что нарушение — это всегда сознательное решение человека. Но если разобраться в ситуации, могут обнаружиться и другие причины: спешка, недостаточный контроль, неудобная организация рабочего места, отсутствие необходимой информации. Поэтому важно не просто найти виновного, а разобраться в ситуации. Для профсоюза принципиально важно, чтобы работник мог открыто сказать о проблеме, и чтобы его обращение не осталось без внимания.

Практика отдельных подразделений НГМК показывает, что цифровые решения способны не только фиксировать нарушение, но и предупреждать опасную ситуацию. В Южном рудоуправлении в подземных условиях внедрена система позиционирования людей и техники. Она позволяет в режиме реального времени отслеживать их местоположение и перемещение. Специальные маячки на касках работников и технике помогают распознавать опасное сближение и предупреждать водителя о находящемся рядом человеке. То есть современные технологии используются как дополнительный инструмент профилактики рисков.

Ещё одно перспективное направление — практическое обучение. Для водителей большегрузных автомобилей самосвалов применяются тренажёры, на которых можно отработать безопасное вождение и действия в сложных ситуациях. Такой подход может использоваться и при подготовке специалистов других профессий.

В НГМК также изучается опыт предприятий мировой горнодобывающей отрасли — в области цифрового мониторинга, систем предупреждения столкновений, обучения на симуляторах и оценки профессиональных рисков. Здесь важен не сам факт заимствования, а возможность выбрать решения, которые можно адаптировать к конкретным условиям комбината.

Дополнительным инструментом профилактики может стать регулярный показ коротких видеороликов по ТБ перед каждой раскомандировкой. Такой формат позволяет ещё раз обратить внимание работников на конкретные риски непосредственно перед началом работы.

В итоге система безопасности складывается из нескольких элементов: технического оснащения, профессиональной подготовки, контроля, организации труда и личной ответственности.

На НГМК предстоит решать масштабные производственные задачи. Растут объёмы добычи, расширяются производственные процессы, в коллективы приходят новые сотрудники. Вместе с развитием производства должны совершенствоваться и подходы к безопасности.

Производственные показатели важны для предприятия. Но за каждой цифрой стоят люди — те, кто ежедневно выходит на смену, работает в цехах, на карьерах и под землёй. Главный итог каждой смены по-прежнему прост: человек должен вернуться домой живым и здоровым — туда, где его ждут родные и близкие.

Насиба ШАМУПАТОВА.

TADBIRKORLAR BILAN OCHIQ MULOQOT

tadbirkorlikka oid qonunchilikda nimalar oʻzgaradi?

Har qanday davlatning iqtisodiy qudrati jamiyatda tadbirkorlik subyektlarining ishlab chiqarish, xizmat koʻrsatish, investitsiya va ishbilarmonlik faolligi bilan chambarchas bogʻliqdir. Chunki, tadbirkor oʻz hisobidan yangi korxona tashkil etadi, tovar ishlab chiqaradi, xizmatlar koʻrsatadi, qoʻshimcha ish oʻrinlari yaratadi, davlat budjetiga soliqlar toʻlaydi. Shu nuqtai-nazardan mamlakatimizda tadbirkorlikni rivojlantirish, mazkur soha vakillarini huquq va manfaatlarini himoya qilish davlat siyosati darajasiga koʻtarilganligi hamda mazkur masala davlat rahbarining doimiy nazoratida ekanligi bejiz emas.

Mamlakatimizda oʻtgan davrda tadbirkorlikni rivojlantirish, tadbirkorlik subyektlarini huquqiy himoyasini taʼminlash, ularni qonuniy manfaatlarini himoya etishga oid qariyb mingga yaqin normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilingan.

Alohida qonun bilan davlatimizda 20-avgust — “Tadbirkorlar kuni” deb belgilangan va mazkur sana munosabati bilan har yili Prezidentimiz biznes hamjamiyati vakillari bilan bevosita ochiq muloqot shaklida uchrashuv oʻtkazish orqali, biznes vakillarini muammolari, takliflari va amaliy ehtiyojlarini eshitishi anʼanaga aylangan.

Joriy yilning 18-avgust kunida ham Prezident Shavkat Mirziyoyevning tadbirkorlar bilan VI ochiq muloqoti boʻlib oʻtdi. Mazkur tadbirga qariyb 500 nafar tadbirkor bevosita, yana 25 mingga yaqin biznes vakili hududlardagi studiyalar orqali qatnashdi.

Ochiq muloqot davomida biznesni moliyalashtirish, davlat aktivlarini xususiyalashtirish, eksport, sunʼiy intellekt, soliq va nazorat tizimi, qurilish, turizm hamda kapital bozoriga oid qator yangi tashabbuslar eʼlon qilindi.

Tadbirkorlik uchun eng muhim boʻlgan quyidagi 5 ta tashabbus “barqaror oʻsish trayektoriyasi”ni taʼminlash, hududlarda biznes imkoniyatlarini oshirish, “sunʼiy intellekt — boshqaruv samaradorligi — yangi investitsiyalar” ekotizimini yaratish, eksport salohiyatini oshirish, milliy brendlarni tashqi bozorlarga olib chiqish, biznesga maʼmuriy bosimni keskin kamaytirish boʻyicha muhim yoʻnalishlar belgilab olindi:

Mazkur muloqot hamda uni tashkil qilish doirasida oʻtkazilgan uchrashuvlarda kelib tushgan 14 mingga yaqin murojaatda koʻtarilgan tizimli muammolarning yechimiga qaratilgan taklif va tashabbuslarni amalga oshirish maqsadida joriy yilning 17-avgustida Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining tadbirkorlar bilan VI ochiq muloqotida belgilangan vazifalarni amalga oshirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi Farmoni qabul qilindi.

Mazkur Farmon asosida tadbirkorlik

subyektlarining davlat organlari bilan munosabatlarida ortiqcha maʼmuriy toʻsiqlarni kamaytirish, ularning huquqiy va moliyaviy himoyasini kuchaytirish, innovatsiya va investitsiyalarni ragʻbatlantirish hamda biznesning barqaror oʻsishi uchun tizimlashtirish shart-sharoitlarini yaratishga oid ochiq muloqotda eʼlon qilingan beshta tashabbus doirasida eng muhim boʻlgan 7 ta yoʻnalish belgilab berildi.

Jumladan, jinoyat ishi doirasida, inson sogʻligʻiga taʼsirini oʻrganish va mehnat qonunchiligiga rioya etilishi yuzasidan, shuningdek, fuqarolar murojaatlari, qoʻshilgan qiymat soligʻini qoplash (qaytarish) va tadbirkorlik subyekti tugatilishi munosabati bilan oʻtkaziladigan tekshirishlardan tashqari, kichik tadbirkorlik subyektlarining faoliyatini har qanday tekshirishga uch yil muddatga moratoriy eʼlon qilindi va moratoriy amal qilish davrida kichik tadbirkorlik subyektlari faoliyatini tekshirish noqonuniy hisoblanadi va ushbu huquqbuzarlikka yoʻl qoʻygan shaxslar belgilangan tartibda javobgarlikka tortiladi.

Muloqot davomida Prezidentimiz tadbirkorlik subyektlarining nazorat qiluvchi idoralar tomonidan tekshirilishi masalasiga ham alohida toʻxtalib, “Iqtisodiyotni “soya”dan chiqarish tekshirish bilan emas, aksincha, tadbirkorga yoʻl koʻrsatib, toʻgʻri ishlashga oʻrgatish orqali boʻlishi kerak”, - dedi nutqi davomida.

Oʻrta va yirik tadbirkorlik subyektlari 2027-yil 1-yanvardan boshlab 2028-yil 31-dekabrga qadar huquqiy eksperiment tariqasida oʻz faoliyatini auditlorik tashkilotini jalb qilgan holda soliq va yigʻimlarni toʻgʻri hisoblash va toʻlash boʻyicha tashabbus tarzidagi auditdan oʻtkazadi hamda auditlorik xulosasini soliq organi tomonidan tan olish mexanizmi joriy etiladi. Bunda, audit oʻtkazilgan davr uchun soliq organlari tomonidan soliq auditi oʻtkazilmaydi (bundan audit xulosasi bilan qamrab olinmagan soliqqa oid huquqbuzarliklar aniqlangan holatlar mustasno) hamda aniqlangan xato va kamchiliklar 30 kun muddatda bartaraf etilganda tadbirkorlik subyektiga nisbatan

moliyaviy jarimalar qoʻllanilmaydi.

Kichik va oʻrta tadbirkorlik subyektlari uchun esa 2026-yil 31-dekabrga qadar «Ikkinchi imkon» iqtisodiy amnistiya eʼlon qilinadi, unga koʻra iqtisodiy amnistiya eʼlon qilingunga qadar yuzaga kelgan soliq qarzi (bundan penya mustasno) 2026-yil 31-dekabrga qadar toʻliq toʻlanganda, ushbu qarzdorlik boʻyicha hisoblangan penya hisobdan chiqariladi va ular bilan bogʻliq ijro ishlari tugatiladi hamda avval taqdim etilgan soliq hisobotlariga soliq toʻlovchi tomonidan mustaqil ravishda tuzatish kiritilib, qoʻshimcha hisoblangan soliq summasi 2026-yil 31-dekabrga qadar toʻliq toʻlanganda ushbu summaga nisbatan penya hisoblanmaydi.

Farmonga asosan «Tadbirkorlik subyektlarining haqililik prezumpsiyasi» instituti joriy etilmoqda. Unga koʻra davlat organi tomonidan aksi isbotlanmaguncha tadbirkorlik subyekti (uning mansabdor shaxsi) qonunchilikka muvofiq harakat qilgan va oʻz majburiyatlarini lozim darajada bajargan hisoblanadi, sudda yoki nizoni hal qiladigan boshqa maʼmuriy organda davlat organi tomonidan tadbirkorlik subyektiga (uning mansabdor shaxsiga) nisbatan qoʻllanadigan huquqiy taʼsir chorasining yoki qabul qilingan qarorning asosli, qonuniy va mutanosib ekanligini, shuningdek, huquqbuzarlik sodir etilgani faktini isbotlash majburiyati toʻliq davlat organi zimmasiga yuklatiladi, qonunchilikda yuzaga keladigan barcha bartaraf etib boʻlmaydigan ziddiyatlar, noaniqliklar va tushunmovchiliklar, shuningdek, nizo doirasida davlat organi tomonidan taqdim etilgan dalillarning yetarli emasligi sababli yuzaga keladigan har qanday shubhalar soʻzsiz va toʻgʻridan-toʻgʻri tadbirkorning foydasiga talqin qilinadi.

Endilikda maʼmuriy sud hal qiluv qarorlarida davlat organi zimmasiga oʻz qarorini qayta koʻrib chiqish majburiyati yuklanganda, sud oʻzining huquqiy pozitsiyasini bayon etadi va ushbu pozitsiya qarorni qayta koʻrib chiqishda davlat organi tomonidan inobatga olinishi majburiy hisoblanadi. Bunda, qayta koʻrib chiqish natijasi tadbirkorlik subyektlarining holatini davlat organining avvalgi qaroriga nisbatan ogʻirlashtirishi mumkin emas va davlat organi sud qarori kuchga kirgan kundan boshlab oʻttiz kun ichida oʻz qarorini qayta koʻrib chiqishi shart. Ushbu muddat tugagandan keyin davlat organi tomonidan mazkur ish boʻyicha tadbirkorlik subyektiga nisbatan har qanday huquqiy taʼsir choralarini qoʻllash taʼqiqlanadi.

Ochiq muloqot davomida Prezidentimiz

tadbirkorlarga nisbatan qoʻllanilayotgan jarimalar va ularning miqdorlariga ham alohida eʼtibor qaratdi, “Hozir 51 ta idora moliyaviy jarima qoʻllash vakolatiga ega. Jarima mablagʻ yigʻish uchun emas, sohada tartib-intizom va profilaktika uchun xizmat qilishi kerak”, - deb taʼkidladi Prezident.

Shundan kelib chiqib, Farmonga binoan mutasaddi davlat idoralariga uch oy muddatda barcha turdagi moliyaviy va maʼmuriy jarimalarni toʻliq xatlovdan oʻtkazib, mutanosiblik prinsipidan kelib chiqqan holda ularning miqdorini oʻrtacha ikki barobar kamaytirish boʻyicha normativ-huquqiy hujjat loyihasini Vazirlar Mahkamasiga kiritish topshirigʻi berildi.

Bundan tashqari Farmon asosida Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining tadbirkorlar bilan VI ochiq muloqotida belgilangan vazifalarni amalga oshirish doirasida ishlab chiqiladigan qonunchilik hujjatlari loyihalari tasdiqlangan boʻlib, unga koʻra 61 ta qonun loyihasi kiritilgan.

Misol uchun, «Davlat boji toʻgʻrisida»gi qonunga oʻzgartirishlar kiritish toʻgʻrisida kiritilgan qonun loyihasida birinchi instansiyadan keyingi har bir yuqori turuvchi instansiya sudlariga tadbirkorlar foydasiga hal qilingan qarorlar ustidan shikoyat kiritilganda davlat va nazorat organlaridan belgilangan tartibda davlat bojini undirish yoki boʻlmasa tadbirkorlikka oid davlat xizmatlarida «sukut — rozilik» tamoyili qoʻllanishini kengaytirishga oid Vazirlar Mahkamasi qarori loyihasi nazarda tutilgan boʻlib, loyihada «sukut — rozilik» tamoyili tadbirkorlikka oid davlat xizmatlaridan foydalanishda ariza belgilangan vaqtga koʻrib chiqilmasa, ushbu murojaat avtomatik ravishda tadbirkor foydasiga hal qilingan deb hisoblanishi belgilanadi.

Yana bir muhim yangilik qonunchilikda tadbirkorlik subyektlariga jarimalar qoʻllashda “Birinchi xato uchun ogohlantirish” tamoyili joriy etilmoqda.

Agar tadbirkor birinchi marta qoidabuzarlikka yoʻl qoʻygan va buning oqibatida odamlar hayoti yoki mulkiga zarar yetmagan boʻlsa, unga kamchilikni bartaraf etish uchun 10 kun vaqt berish yoki soliq tekshiruvida nazorat-kassa mashinasi chekini bermaslik holati birinchi marta aniqlanganda rasman ogohlantirgan holda moliyaviy jarima qoʻllamaslik yoxud markirovkalash qoidalari buzilganligi aniqlanganda birinchi marta ogohlantirish tartibini joriy etish kabi biznes vakiliga imkon beruvchi qonunchilik loyihalarini qabul qilish nazarda tutilmoqda.

Turgʻun QAHHOROV,
Navoiy viloyat iqtisodiy sudi raisi oʻrinbosari.

MAGNIT BOʻRONING SALBIY TAʼSIRI

undan qanday himoyalalanish kerak?

- *Mutaxassislar maʼlumotiga koʻra, Yer sayyorasida magnit boʻronlari kuzatilishi munosabati bilan ob-havoga sezgir insonlar ehtiyot boʻlishlari lozim ekan. Magnit boʻroni oʻzi nima? Uning salbiy taʼsiridan qanday himoyalalanish lozim?*

B.Yoʻldoshev, Janubiy kon boshqarmasi xodimi.

- Yerning magnit maydoni taʼsiri odatda insonlarga sezilmaydi. Biroq baʼzan ushbu maydonda ayrim odamlar his etishi mumkin boʻlgan tebranishlar kuzatiladi. Buning asosiy sababchisi quyoshdir.

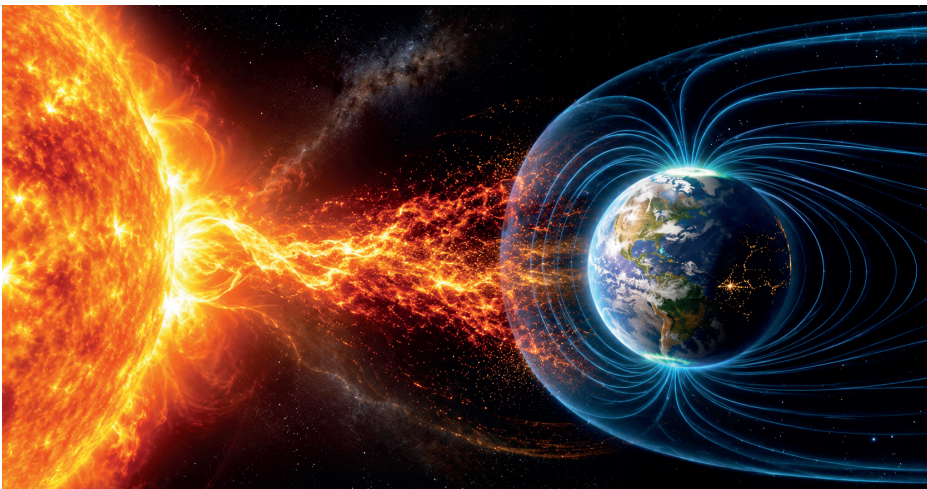
Odatda quyoshning faolligi kuzatilganda sayyoramizni magnit boʻronlari qoplaydi. Bu esa surunkali xastaliklarga chalingan insonlar salomatligiga salbiy taʼsir etishi mumkin. Ayniqsa, yurak-qon tomir, asab tizimi kasalliklari, qandli diabet va bronxial astma bilan ogʻriyotgan

bemorlar bu oʻzgarishlarni koʻproq his etadi.

Xususan, arterial gipertoniya xastaligi bor odamlarda qon bosimi koʻtarilib, aksincha gipotenziv bemorlarning qon bosimi pasayadi. Qandli diabet bilan ogʻriyotgan kishilarning qonida qand miqdori ortadi.

Qolaversa, tananing stresslarga chidamliligi pasayadi. Oqibatda asab tizimi bilan bogʻliq muammosi bor insonlarda garmonlar ishlab chiqarilishi kuchayib, asabiylik, holsizlik, reaksiya susayishi yoki kuchayishi belgilari yuzaga keladi.

Shuningdek, magnit boʻronlari payti baʼzi odamlarda yorugʻlik va baland tovushlarga ogʻriqli reaksiya, uyqusizlik yoki aksincha uyquchanlik paydo boʻladi. Shu sababli magnit boʻronining salbiy taʼsirlaridan insonlar oʻzlarini himoyalashi lozim. Buning uchun, avvalo, toʻgʻri ovqatlanish qoidalariga rioya qilish zarur. Yaʼni,

hazmi ogʻir taomlardan tiyilish, yengil yeguliklar, xususan, qaynatilgan ovqatlar, hoʻl meva va sabzavotlar isteʼmol qilish tavsiya etiladi.

Kunlik taomnomada tuz miqdorini kamaytirish kerak. Chunki u qon bosimini oshiradi. Shu bilan birga, jismoniy mehnatni cheklash, aqliy toʻriqishlardan tiyilish maqsadga muvofiq. Qolaversa, shu kunlari spirtli va energetik ichimliklardan mutlaqo voz kechgan maʼqul. Tez-tez iliq dush qabul qilish ham magnit boʻronining salbiy taʼsirini yengishga yordam beradi.

Surunkali kasalliklarga chalinganlar oʻzlari bilan kerakli dori-darmonlarni olib yurishlari, har bir preparatni shifokor nazoratida qabul qilishlari va qon bosimini tez-tez nazorat qilib turishlari lozim.

Feruza QURBONOVA,
2-Tibbiy-sanitariya qismi terapevti, oliy toifali shifokor.